

Насамкінець, основним фактором у запобіганні негативним проявам агресивності є оптимізація стосунків батьків і дітей. Чим стійкіша близькість між дитиною і батьками, тим їй легше перебороти свої ворожі відчуття.

Список використаних джерел:

1. Дроздов О. Ю Проблеми агресивної поведінки особистості: Навчальний посібник / О. Ю. Дроздов, М. А. Скок – Чернігів: ЧДПУ імені Т. Г. Шевченка, 2000. – 156-158 с.
2. Види агресії (агресивності)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psychologis.com.ua/vidy_agressii_agressivnosti.htm
3. Крэйхи Б. Социальная психология агрессии/ Б. Крэйхи - Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2003. – 332 - 336с
4. Специфіка агресії[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
5. Вербальна агресія[Електронний ресурс]. – Режим доступу: 6. Особливості вербальної агресії[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
7. Берон Р. Соціальна психологія: ключові ідеї / Р. Берон, Д. Бірн, Б. Джонсон. 4-е вид. СПб., 2003. – 104-106 с.
8. Алфимова М. В. Психогенетика агрессивности / М. В. Алфимова, В. И. Трубников // Вопросы психологии. – 2000. - №6. – 112-121 с.

Науковий керівник: к.п.н., доцент Т.С. Зорочкіна

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ

А. А. Сугак

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

*Психологія на кожному кроці вчить нас,
що дві дії можуть мати однаковий перебіг,
але за своєю суттю вони можуть глибоко вирізнятися одна від одної.
У цих випадках і потрібні спеціальні засоби наукового аналізу,
щоб, за зовнішньою подібністю, розкривати внутрішню відмінність.*
Л. С. Виготський

Проблема аутизму та аутичних розладів для українського і світового суспільства не є новою. Протягом останніх десятиліть спеціалістів різного профілю привертають увагу розлади аутичного спектру в дітей, що пов'язано із ростом поширення такого роду порушень. Відповідні показники коливаються в літературі в різних межах: від 7 – 16 до 25 – 52 випадків на 10 000 дитячого населення. Двоє з трьох хворих дітей на аутизм залишаються сильно обмеженими у своїх діях і ставши дорослими не можуть вести самостійне життя Співвідношення хлопчиків та дівчат становить від 1,4 : до 4,8 : 1 [2, 69]. Це приблизно 70 % хворих – хлопчики.

Багато українських і зарубіжних вчених займалися вивченням даної проблеми Ф. Аппе Е. Баєнська, С. Барон-Коуен, К. Лебединська, М. Люблінг, О.Нікольська, Т. Пітерс, Д. Шульженкота продовжують вивчати аутизм і сьогодні.

Метою нашого дослідження є проаналізувати особливості розвитку дітей з розладами аутичного спектру шляхом аналізу та узагальнення літератури.

Аутизм – це порушення загального розвитку, що виражається у вербальній і невербальній комунікації та соціальній взаємодії, а також ускладненням процесів адаптаційного; розлади аутичного спектру в загальному виявляються у віці до трьох років. Інші характеристики, які часто пов'язують з аутизмом: обмежені повторювані стереотипні рухи, нетолерантність до змін навколишнього середовища або повсякденності, незвичайні реакції на сенсорні подразники.

Розлади спектру аутизму – це широкий спектр різних форм розладів, які характеризуються спільними ознаками:

2. відхилення в соціальній взаємодії;
3. труднощами в спілкуванні;
4. стереотипністю в поведінці та інтересах [1,124].

У дітей з розладами аутичного спектру погано розвинені можливості встановлювати контакт з довкіллям, на низькому рівні знаходиться інтелектуальний й мовленнєвий розвиток.

Осіб з аутизмом звикли сприймати як стереотипних, але на нашу думку вони, навпаки, дають змогу виявити ступінь стереотипності дорослих – батьків і педагогів. Зовні подібні до звичайних дітей, за своїми проявами діти з аутизмом абсолютно несхожі на будь-яких інших дітей; і це інколи ставить дорослих у глухий кут.

Учені вважають, що причинами аутизму є органічні ураження центральної нервової системи, зумовлені генетичними факторами, родовими травмами, вірусними інфекціями вагітної жінки. Діагностика аутизму базується на його основних ознаках: байдужості, відчуженості, ехोलалії (не контрольованому автоматичному повторенні слів), стереотипних діяч. У таких дітей спостерігається порушення розвитку мовлення (мовлення автономне, егоцентричне, відірване від реальності), різні страхи, зокрема страх тілесного та зорового контакту) [1, с. 125].

Побудова правильного підходу як від педагогічного колективу так і від батьків дітей може сформувати розвивальне середовище для розвитку особистості дитини, що має на меті побудову шляхів розвитку та подолання розладів аутичного спектра.

Зазначимо, що діти з такими особливостями розвитку мають хороший потенціал для розвитку. Спеціально підібрані методики навчання і розвитку таких дітей (з опорою на соціальний досвід) сприятимуть успішному формуванню пізнавальних здібностей та адаптивних можливостей. Брак соціальних якостей та порушення соматичних і психомоторних процесів можуть бути подолані.

Правильно сформовані взаємопов'язані умови для розвитку дітей з аутизмом мають чинити позитивний вплив. Такими умовами, на думку О.Нікольської [3,58] мають виступати:

- 1.Рання діагностика та виявлення розладів розвитку.
2. Створення комфортного середовища для життєдіяльності дитини в межах родини та дитячого закладу освіти.
- 3.Введення дитини у загальноосвітній простір відповідний до її можливостей.
4. Підтримуючий, стимулюючий та корекційно-розвивальний вплив на дитину в закладах освіти.
5. Використання середовищних ресурсів раціонально : зонування кімнат, таких як навчальних, для побуту, для дозвілля; соціально-психологічні (значущі інші люди, соціальні ролі, соціальні потреби, прихильності, звички).
6. Створення індивідуальної програми для навчання дитини з відповідною групою фахівців та батьків і поступове її виконання.
7. Корекційно-відновлювальна діяльність спрямована на встановлення базових психічних процесів.

Впровадження кожної з цих умов та їх узгодженість між собою прямим чином залежить від компетентності фахівців психолого-педагогічного профілю, їхньої освіченості та розвиненим професійним умінням.

Проаналізувавши першоджерела ми з'ясували, що розлади спектру аутизму – це широкий спектр різних форм розладів, які характеризуються відхиленнями в

соціальної взаємодії, труднощами в спілкуванні, стереотипністю у поведінці та інтересах. Умовами для подолання аутизму мають виступати рання діагностика, створення відповідного середовища життєдіяльності для даної категорії дітей та включення їх загальний освітній простір, диференційований та індивідуальний підхід.

Відомо, що для досягнення бажаної оптимальності в процесі розвитку, потрібно притримуватися цілісного бачення щодо формування всієї психічної сфери дитини: складники психіки, зв'язки між ними та умови їх узгодженого розвитку.

Треба чітко розуміти, що кожен день життя дітей з розладами аутичного спектру є певною боротьбою з реальністю.

Педагоги повинні пам'ятати, що в роботі з дитиною, яка має розлади аутичного спектру, треба намагатись увійти у світ дитини, допомогти в забезпеченні її потреб, але в жодному разі не переносити на неї моделі із власного життя. Пошук упорядкованості середовища й часу, розвиток комунікації та соціалізації – це шлях до успішної взаємодії та організації подальшого життя дітей з розладами аутичного спектру.

Список використаної літератури:

1. Войцехівський М. Ф. Асистент вчителя в інклюзивному класі : навчально-методичний посібник / М. Ф. Войцехівський, Н. М. Дятленко, Н. З. Софій., О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда. – Київ : ТОВ Видавничий дім «Плеяда», 2015. – 172 с.
2. Башина В. М. Аутизм в дитинстві / В. М. Башина. – Москва : Медицина, 2007. – 345 с.
3. Никольська О. С. Аутичний ребенок / О. С. Никольська, Е. Р. Баенская, М. М. Либлинг. – Москва : Пути помощи, 1997. – С.40 – 64.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Н.А. Зобенько

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА ЕМОЦІЙНИЙ СТАН ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

О. С. Тимченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

З раннього дитинства людина проявляє емоції. Розуміти емоції та управляти ними є важливими вміннями людини для життєдіяльності та співіснування в суспільстві. Використання кольорів та їх відтінків допомагає нам не тільки правильно передавати властивості предметів у малюнках та створювати прекрасне навколо себе, а й впливати на свій емоційний стан та оточуючих.

Науковцями встановлено, що емоційний стан дитини дошкільного віку впливає на перебіг її діяльності, на ставлення до себе, до однолітків, а також до дорослих. При цьому позитивне налаштування на сприймання навколишнього світу та його складових свідчить про наявність у дитини сприятливих переживань. Емоції регулюють впливають на різні системи особистості. Ця здатність до регуляції є однією з найважливіших функцій емоцій: кожна з емоцій може посилити чи послабити дію іншої емоції або ж позитивно чи негативно вплинути на такі психічні явища та процеси, як сприймання і розпізнавання, мислення і розуміння, уяву і пам'ять, самомотивацію і дію. Тож врахування впливу кольору на емоційний стан дошкільника можна віднести до першочергових позицій формування гармонійної особистості.

Діти здатні розпізнавати та відрізняти кольори задовго до того, як дізнаються їх назви. Вони виділяють та обирають яскраві предмети й іграшки навіть тоді, коли не вміють говорити (про це добре знають та вдало застосовують виробники дитячих іграшок). Як стверджує теорія, назви основних кольорів діти засвоюють у віці від двох до п'яти років, але практика показує, що ближче до п'яти років діти розрізняють не